

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

БНБ-17009/ 08-02-2022

УТВЪРДИЛ: (подпис)

НИНА СТОЯНОВА
ПОДУПРАВИТЕЛ
РЪКОВОДЕЩ
УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВО“

УКАЗАНИЕ

ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО И РЕДА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА
БНБ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СТАТИСТИКА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ И
ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА

февруари 2022 г.

ГЛАВА ПЪРВА

Общи положения

Чл. 1. Настоящото указание определя съдържанието, реда, методологическите и техническите изисквания за попълването и предоставянето на статистическите форми, които местните лица по чл. 4, т. 6 наричани по-долу „отчетните единици“ по Наредба № 17 на БНБ за паричната и лихвената статистика и статистиката на финансовите сметки (Наредбата) предоставят на БНБ за целите на съставянето на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества и за статистика на тримесечните финансови сметки.

Чл. 2. Получената по реда на Наредбата и настоящото указание статистическа информация се обработва и разпространява от дирекция “Статистика” в съответствие с Регламент (ЕО) № 2533/98 на Съвета относно събирането на статистическа информация от Европейската централна банка (и съответните изменения), чиито изисквания се отнасят и до националните централни банки от Европейската система на централните банки (ЕСЦБ).

ГЛАВА ВТОРА

Обхват на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества

Чл. 3. Отчетните единици предоставят информация за балансово отчитаните показатели и свързаните с тях финансови потоци (прекласификации и отписвания). Докладват се и ограничен набор небалансови показатели от отчета за приходите и разходите.

ГЛАВА ТРЕТА

Методологически изисквания за отчитане на информацията

Чл. 4. (1) Отчетните единици предоставят данни за балансовите показатели от актива и пасива, в съответните структури по инструмент, институционален сектор и резидентност на контрагента, матуритет и валута.

(2) По отношение на инструментите, в обхвата на статистиката се включват следните основни показатели: *каса, депозити, депозитни гаранции във връзка с презастрахователна дейност, репо-сделки, кредити, дългови ценни книжа, акции/дялове на фондове на паричния пазар, акции/дялове на инвестиционни фондове, акции и други капиталови инструменти,*

*Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация
за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества*

нефинансови активи, вземания от/задължения по преки и презастрахователни операции, други активи/пасиви, застрахователни технически резерви, дял на презастрахователя в застрахователните технически резерви, капитал и резерви. За част от тях се изисква по-подробна детайлизация, в съответствие с Приложение 1 Методологически изисквания за съставяне на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества към настоящото указание.

(3) Финансовите активи и пасиви на отчетните единици се представят в структура по резидентност и сектор на институционалната единица – насрещна страна по сделката. Класификацията по сектор и резидентност се извършва съгласно инструкциите и дефинициите в *Секторен класификатор на институционалните единици* и списъците на избрани институционални единици, поддържани във връзка с тяхната секторизация.

(4) За целите на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества, нерезидентният сектор се отчита и с детайлно разпределение по държави, принадлежащи към: Еврозоната, ЕС, Извън еврозоната и Други държави и международни организации. Отделно се идентифицират и отношенията с някои наднационални институции.

(5) Финансовите активи и пасиви се представят според *първоначално договорения им срок до падеж*. *Първоначално договореният срок на инструмента* представлява периода от момента на неговото договаряне/емитиране до датата на пълното му погасяване/падежиране.

(6) Част от инструментите се посочват и според *остатъчния матуритет* – представлява периодът от референтната дата до договорената дата за окончателното падежиране/погасяване на инструмента. За целите на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества за референтна дата се приема последният календарен ден на отчетния период.

(7) Инструментите се отчитат в следната структура по валути: лева, евро, щатски долар, британски паундове, японски йени, швейцарски франкове, шведски крони, датски крони и други валути.

Чл. 5. По отношение на небалансовите показатели се предоставя информация за брутни начислени (записани) премии, възникнали претенции и разходите за придобиване със съответната детайлност.

Чл. 6. Дефинициите и обхвата на балансовите и небалансовите показатели са описани подробно в *Приложение 1 Методологически изисквания за съставяне на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества* към настоящото указание.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Общи изисквания към данните за статистика на застрахователите и презастрахователните дружества

Чл. 7. При предоставяне на данните, отчетните единици спазват следните общи изисквания:

1. Всички отчетни форми се изготвят в хиляди лева, в цели числа (без десетичен разделител или дробна част). Докладват се само стойности, които след закръгление в хиляди лева са по-големи или равни на 1.

2. Финансовите активи и пасиви се отчитат на брутна база. Не се допуска нетирането им с други активи или пасиви.

3. Балансовите показатели се посочват по номинална или по справедлива стойност (в зависимост от изискванията за конкретната отчетна форма). Справедливата стойност е приблизително равна на стойността, която би възникнала в резултат на пазарна операция.

4. Начислените лихви се посочват заедно с инструмента, за който се отнасят, когато инструментът се отчита по справедлива стойност. Ако конкретното изискване е инструмента да се отчита по номинална стойност, лихвите не се включват към инструмента.

5. Отчитането на финансовите активи/пасиви в баланса и свързаните с тях прекласификации и отписвания, се извършва към датата на сетълмент (момента на прехвърлянето на съответния актив/пасив, т.е. на възможността да бъдат упражнени правата върху него).

6. За целите на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества не се допуска предоставянето на информация на консолидирана основа с дъщерни предприятия и/или клонове на отчетната единица в чужбина, като взаимоотношенията с тях се отчитат според тяхната резидентност и секторна принадлежност.

ГЛАВА ПЕТА

Отчетни форми

Чл. 8. (1) Отчетните единици предоставят отчетните форми в съответствие с *Приложение 1 Методологически изисквания за съставяне на статистиката на застрахователните и презастрахователните дружества*, където са описани отчетните правила и особеностите за попълването им.

(2) Комплектът тримесечни отчетни форми включва:

1. Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален матуритет (салда): (IC_Q_Stocks_FV_S);
 2. Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален матуритет (прекласификации): (IC_Q_Stocks_FV_R);
 3. Кредити по справедлива стойност и първоначален матуритет (отписвания): (IC_Q_Stocks_FV_W_W);
 4. Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет (салда): (IC_Q_Dep_Loans_FV-RM_S);
 5. Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет (прекласификации): (IC_Q_Dep_Loans_FV-RM_R);
 6. Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет (отписвания): (IC_Q_Dep_Loans_FV-RM_W_W);
 7. Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет (салда): (IC_Q_Мемо_Loans_OA_S);
 8. Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет (прекласификации): (IC_Q_Мемо_Loans_OA_R);
 9. Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет (отписвания): (IC_Q_Мемо_Loans_OA_W);
 10. Географско разпределение – избрани активи и пасиви по справедлива стойност (салда): (IC_Q_Country_FV_S);
 11. Географско разпределение – избрани активи и пасиви по справедлива стойност (прекласификации): (IC_Q_Country_FV_R);
 12. Географско разпределение – избрани активи и пасиви по справедлива стойност (отписвания): (IC_Q_Country_FV_W_W).
- (3) С годишна честота се предоставя отчетна форма: Премии, претенции и разходи (салда): (IC_Y_PREM_CL_COM).

Чл. 9. Предоставянето на отчетните форми по чл. 8 е задължително, независимо дали в рамките на отчетния период има събития, които да се отразят в нея или не.

ГЛАВА ШЕСТА

Предоставяне на информацията

Чл. 10. (1) Информацията по настоящото указание се предоставя в БНБ, управление „Банково“, дирекция „Статистика“, отдел „Парична и финансова статистика“ чрез разработената в БНБ „Информационна система за паричната статистика“ (ИСПС).

(2) Предоставянето на информация се извършва от законни представители или упълномощени служители, чрез валидно Квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис (КУКЕП). За управление на достъпа до портала за подаване на данни в ИСПС от застрахователните и презастрахователните дружества се използват подадените заявления за достъп в Интегрираната статистическа информационна система (ИСИС) на БНБ.

(3) В случай, че няма вече предоставен достъп до ИСИС, преди първото подаване на данни, съответните служители подават заявление за предоставяне на достъп до ИСИС по електронен път през системата. В заявленията в ИСИС, точка II, подточка „Достъп до отчетни форми по чл. 42 от Закона на БНБ и чл. 8 и чл. 10 от Валутния закон от следния тип“ се избира входна форма, наречена „Входни форми за ДФИ“. При наличие на пълен достъп до отчетни форми, упълномощеният служител получава възможност за достъп до „Публичен портал за подаване на данни от ДФИ в ИСПС“ (Портала), дори и ако този пълен достъп е получен със заявление, подадено и одобрено в ИСИС преди въвеждане на Портала на ИСПС в експлоатация.

(4) Достъпът до ИСИС се извършват съгласно *Указание за предоставяне на статистическа информация на БНБ по електронен път чрез Интегрирана статистическа информационна система (ИСИС) на БНБ.*

(5) Подадените по ал. 3 документи се обработват от служители на БНБ в срок от 5 (пет) работни дни от получаването им в БНБ.

(6) При подаване на файлове с данни в Портала, те трябва да бъдат подписани с електронен подпис.

(7) За подаване на данните в ИСПС се поддържа само един формат на файл – Ексел шаблон, който се изтегля от Портала. Контролът на информацията се извършва съгласно *Техническо ръководство за кодиране, контрол и трансфер на статистическа информацията в ИСПС от ДФИ.*

ГЛАВА СЕДМА

Изисквания към отчетните единици по отношение на управлението и контрола на данните

Чл. 11. (1) Отчетните единици осигуряват, че предоставянето на входящи данни се извършва по независим и безпристрастен начин и не е повлияно от съществуващи или потенциални конфликти на интереси, и въвеждат и поддържат ефективни системи и механизми за контрол, с които да гарантират целостта, достоверността и надеждността на всички предоставени данни по настоящото указание.

(2) За целите на ал. 1, отчетните единици приемат вътрешни правила, с които установяват:

1. процедура по предоставянето на данни, одобрена от управителния орган на отчетната единица. Процедурата следва да съдържа и предвидени действия по предоставянето на данните на БНБ в случай на извънредни обстоятелства;

2. механизми за контрол във връзка с това кой може да предоставя входящи данни, който да включва определяне на лицата, податели на входящи данни, както и алтернативни лица, поемащи тези функции, в случай че подателят на данни отсъства планирано или поради извънредни обстоятелства;

3. процедура за наблюдение и контрол на процеса на изпращане на данни, гарантираща навременното изпращане на достоверни и точни данни;

4. процедури и механизми за ефективно събиране на първичните данни и тяхното организиране в информационните системи на отчетните единици, които да позволяват навременното предаване на пълна, точна и достоверна статистическа информация.

(3) Отчетните единици осигуряват, че лицата, отговорни за подаването на входящите данни притежават необходимите знания и опит относно детайлите по данните, както и относно всички елементи и етапи от процеса по предоставяне на входящите данни.

(4) Отчетните единици въвеждат механизми и системи за съхраняването за подходящ срок на предоставените входящи данни, както и на данните за комуникацията и съобщенията във връзка с предоставянето на входящи данни.

(5) Предоставяните данни и прилаганите механизми и процедури по ал. 2 – 4 подлежат на периодичен вътрешен преглед от отчетната единица.

(6) БНБ може да изисква да ѝ бъдат предоставяни вътрешните правила по този член, както и да прави препоръки за тяхното подобряване.

Чл. 12. При предоставянето на данните на БНБ, подателите им осигуряват, че:

1. отчетните форми съдържат вярна и пълна информация и отговарят на определенията и изискванията от настоящото указание;
2. отчетните форми се подават своевременно и в рамките на сроковете, определени съгласно Наредба № 17 на БНБ;
3. отчетните форми се изготвят и подават съгласно методологическите и техническите изисквания, определени в настоящото указание;
4. в случай на констатирани грешки, промени и несъответствия в предоставените входящи данни предоставят коригирани входящи данни;
5. достъпът до Системата се осъществява само от оторизираните за това лица, при спазване на съответните мерки за сигурност.

Заключителни разпоредби

§ 1. Неразделна част от настоящото Указание са:

1. *Приложение 1 Методологически изисквания за съставяне на статистика на застрахователните и презастрахователните дружества;*
2. *Отчетни форми (ICs_reporting forms_Q.xls, ICs_reporting forms_Y.xls);*
3. *Техническо ръководство за кодиране, контрол и трансфер на статистическа информацията в ИСПС от ДФИ;*
4. *Секторен класификатор на институционалните единици.*

§ 2. Настоящото Указание е съобразено със следните нормативни документи и статистически стандарти:

- Регламент (ЕС) 1374/2014 на Европейската централна банка от 28 ноември 2014 относно изискванията за статистическа отчетност за застрахователни (осигурителни) дружества (ЕЦБ//2014/50);
- Регламент (ЕО) № 2533/98 на Съвета от 23 ноември 1998 г. относно събирането на статистическа информация от Европейската централна банка, изменен с Регламент (ЕО) № 951/2009 на Съвета от 9 октомври 2009;
- Европейската система от национални и регионални сметки, ревизия 2010 г. (ЕСС 2010);
- Закон за счетоводството;

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества

- Валутен закон;
- Закон за електронното управление;
- Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги;
- Закон за електронната идентификация;
- Закон за защита на личните данни.

§ 3. Настоящото Указание е утвърдено от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, на основание чл. 25, ал. 1 от Наредба № 17 на БНБ от 29 март 2018 г. за паричната и лихвената статистика на финансовите сметки.

**Методологически изисквания за съставяне на статистиката на
застрахователните дружества (ЗД)**

I. Общи положения

За статистически цели застрахователните и презастрахователните дружества предоставят следните типове данни: салда и потоци (прекласификации и отписвания). Данните за салдата се отнасят до размера на активите и пасивите към края на отчетния период. Данните за прекласификации представят промените, настъпили в стойността на балансовите позиции през отчетния период, които не се дължат на реални трансакции, а са свързани с промени в състава и структурата на съвкупността от отчетни единици, методологически промени в класификацията на финансовите инструменти и на контрагентите по финансови операции или промени в статистическите дефиниции, корекции на допуснати грешки и др. Данните за отписвания предоставят детайлна информация за измененията в стойността на кредитите през отчетния период, които не са в резултат на реална трансакция (погашение) или прекласификация.

В следващите точки са описани обхвата, отчетните правила и особености за попълване на съответните отчетни форми за застрахователните и презастрахователните дружества.

II. Отчетна форма „Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален матуритет“

Отчетната форма представя информация за балансовите активи и пасиви на ЗД, оценени по справедлива стойност, с разпределение по инструмент, резидентност, сектор, първоначален матуритет и валута, с тримесечна честота.

Актив

1. Каса

Посочва се левовата равностойност на притежаваните от отчетните единици банкноти и монети в национална и чуждестранна валута, които се използват основно за извършване на плащания.

2. Депозити

Този финансов инструмент обхваща средствата, предоставени от отчетната единица във финансови предприятия, платими на виждане (овърнайт депозити), такива, които имат договорен срок или други ограничения за ползване (депозитите с договорен матуритет) и такива със срок на предизвестие или други предварително договорени условия на плащане (депозитите, договорени за ползване след предизвестие).

- Овърнайт-депозити – състоят се от депозити до 1 ден и безсрочни прехвърляеми депозити, както следва:
 - депозити до 1 ден – непрехвърляеми депозити, които могат да се превърнат в брой без каквато и да е санкция или ограничение, в работния ден следващ този, в който депозитът е направен;
 - безсрочни депозити – прехвърляеми депозити, които могат незабавно да бъдат изплатени в наличност и/или суми по тях да бъдат преведени въз основа на банково нареждане, чек, дебитна операция и други подобни средства, без ограничения или санкции. Включват средства по разплащателни сметки, както и депозити, открити без договорен срок за теглене.
- Депозити с договорен матуритет – това са депозити, които не са незабавно на разположение, тъй като имат договорен срок или други ограничения при ползването им. Тези депозити не могат да се използват за извършване на плащания и не са конвертируеми в пари в брой без значимо ограничение или санкция. Включва и блокирани депозити (средства, служещи за покритие по открити акредитиви; средства, служещи като обезпечение; средства със специално предназначение; средства, блокирани във връзка със съдебни дела и др.)
- Депозити, договорени за ползване след предизвестие - това са непрехвърляеми депозити без договорен матуритет, които не могат да бъдат изплащани в пари в наличност без период на предизвестие. В тази група се включват и спестовните непрехвърляеми депозити и други депозити с посочените характеристики.

3. Депозитни гаранции във връзка с презастрахователна дейност

Депозити, предоставени от презастрахователните дружества като обезпечение за застрахователните дружества, действащи като цеденти при презастрахователни сделки. Включва дължимите от цеденти суми, съответстващи на гаранциите, които са задържани или депозирани при тези цеденти или при трети лица. Тези суми не могат да бъдат увеличавани или

намалявани с други суми, дължими на презастрахователя, или компенсирани със суми, дължими от презастрахователя на цедента.

4. Репо-сделки

Сделка, при която има покупка на ценни книжа при споразумение купувачът да продаде ценните книжа на първоначалния продавач на бъдеща дата по определена цена. Репо-сделките по принцип са краткосрочни инструменти и са свързани с управлението на краткосрочната ликвидност и представляват предоставените от отчетната единица парични средства по споразумения с твърд ангажимент за обратно изкупуване, които са обезпечени с ценни книжа, включително вътрешно-груповите репо-сделки. Включват се и: а) суми, предоставени срещу ценни книжа, прехвърлени временно на трето лице под формата на отдадени на кредит ценни книжа срещу парично обезпечение (securities lending against cash collateral) и б) суми, предоставени срещу ценни книжа, прехвърлени временно на трето лице под формата на споразумение за продажба/обратно изкупуване (sale/buy-back agreement).

5. Кредити

Показателят обхваща вземанията на отчетните единици от кредитополучателите при дадени назаем средства, както и вземания, прехвърлени им от трети лица. Тук се включват и предоставените кредити, гарантирани с ипотeki, кредити на дъщерни, съвместни, асоциирани и други предприятия. Кредитите обикновено се оформят с непрехвърляем документ (договор) и носят доход под формата на лихва.

6. Дългови ценни книжа

Това са вземанията на застрахователните и презастрахователните дружества по притежавани ценни книжа, различни от акции, даващи на притежателя им безусловно право на фиксиран или договорно определяем доход под формата на купонни плащания и/или определена фиксирана сума на посочена дата или дати, стартиращи от емисията до деня, определен като дата на падеж/откупуване. Те са прехвърляеми и обикновено се търгуват на вторичен пазар, като не гарантират права на собственост и дял в капитала на дружеството-емитент.

Дългови ценните книжа се отчитат общо за резиденти и нерезиденти, без допълнително секторно и валутно разпределение – стойностите, подадени във форма „Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален матуритет“ следва да се равняват с агрегираните стойности, за съответните дългови инструменти, изчислени от БНБ на база информацията, подадена във *Форма DR. Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл* (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр.

Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)) към края на съответното тримесечие.

7. Акции/ дялове на ФПП

В показателя се включват държаните акции/дялове, емитирани от фондове на паричния пазар, както са определени в член 2 от Регламент (ЕС) № 1071/2013 (ЕЦБ/2013/33). Акции/ дялове на ФПП се отчитат общо за резиденти и нерезиденти, без допълнително секторно и валутно разпределение – стойностите, подадени във форма „Секторен тримесечен баланс - справедлива стойност и първоначален матуритет“ следва да се равняват с агрегираните стойности, за съответните инструменти, изчислени от БНБ на база информацията, подадена във *Форма DR. Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл* (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр. Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)) към края на съответното тримесечие.

8. Акции/ дялове на инвестиционни фондове

Притежаваните акции/дялове, емитирани от инвестиционни фондове, които са колективни инвестиционни предприятия, инвестиращи във финансови и/или нефинансови активи, доколкото целта е инвестирането на капитал, привлечен чрез публично предлагане и както са определени в член 1 от Регламент (ЕС) № 1073/2013 (ЕЦБ/2013/38). Отчитат се общо за резиденти и нерезиденти, без допълнително секторно и валутно разпределение – стойностите, подадени във форма „Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален матуритет“ следва да се равняват с агрегираните стойности, за съответните инструменти, изчислени от БНБ на база информацията, подадена във *Форма DR. Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл* (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр. Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)) към края на съответното тримесечие.

9. Акции и други капиталови инструменти

Активи, осигуряващи на притежателя им дял в капитала на предприятието и права на собственост – право на участие в управлението му, право за получаване на доходи и право на ликвидационен дял в случай на ликвидация. Обикновено са издадени под формата на акции, дялове, депозитарни разписки или други подобни документи.

9.1 Котирувани акции

Показателят обхваща акции, които се търгуват на официална фондова борса или друга форма на вторичен пазар.

9.2 Некотирани акции

Показателят обхваща акции, които не са котираны на официален пазар.

9.3 Други капиталови инструменти

Позицията обхваща всички останали капиталови инструменти, различни от акции, които не попадат в обхвата на котираните и некотираните акции напр. такива, които са издадени от компании, учредени под формата на дружества с ограничена отговорност или кооперации, капиталови инструменти в чуждестранни клонове и други.

Котираните (9.1) и Некотираните акции (9.2) се отчитат общо за резиденти и нерезиденти, без допълнително секторно и валутно разпределение – стойностите, подадени във форма „Секторен тримесечен баланс - справедлива стойност и първоначален матуритет“ следва да се равняват с агрегираните стойности, за съответните инструменти, изчислени от БНБ на база информацията, подадена във Форма DR. Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр. Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)) към края на съответното тримесечие. Други капиталови инструменти (9.3) следва да се отчитат изчерпателно според резидентността и сектора на емитента и валутата на емисията.

10. Нефинансови активи

10.1 Инвестиционни имоти

В категорията се включват притежаваните от дружествата инвестиционни имоти неклассифицирани по сектор и резидентност (земя и сгради).

10.2 Други нефинансови активи

Показателят представя общата балансова стойност на нефинансовите нематериални активи (продукти от научна и развойна дейност, оборудване, софтуер, патенти, лицензи, фирмени марки, търговски права, репутация) и материалните активи, неключени в позиция *Инвестиционни имоти*.

11. Дял на презастрахователя в застрахователните технически резерви

Показателят представя дела на презастрахователя в застрахователните технически резерви по общо застраховане и по животозастраховане. Секторното разпределение на показателя следва да се отчита съгласно сектора на държателя на полицата.

12. Вземания от застрахователни операции

Показателят обхваща вземанията на дружествата от преки застрахователни и презастрахователни операции.

13. Други активи

Показателят *Други активи* включва под-показателите финансови деривати и други финансови активи, неклассифицирани в останалите позиции на баланса.

В позицията *Финансови деривати* се записва брутната положителна пазарна стойност на всички балансово отчитани деривати, притежавани от институцията. Не се допуска нетиране на положителна с отрицателна пазарна стойност.

Под-показателят *Други финансови активи* е остатъчна категория в актива на баланса, дефиниран като финансови активи, неключени другаде с изключение на дериватите. Под-показателят се използва за балансираща позиция на актива с пасива, когато сумата на общо активите е по-малка от сумата на общо пасивите в баланса. Тук се отнасят вземанията, несвързани с основната дейност на застрахователното дружество (напр. възстановени данъци и др.); дивиденди за получаване; вземания, които са дължими и още неплатени; финансови вземания, които са създадени като насрещни на финансова или нефинансова операция в случаи, когато има времева разлика между тази операция и съответното плащане и др.

Пасив

14. Капитал и резерви

Позицията включва следните показатели:

14.1. Основен капитал – включва емитирания/дяловия капитал, включително премийните резерви, разпределен в под-компоненти котирувани акции, некотирувани акции и други форми на собственост;

14.2. Резерв за равнение – включва резервите (например неразпределени печалби), без корекции (напр. обособени фондове). Той е резултат главно на разликите между счетоводната оценка и оценката съгласно чл. 75 на Директива 2009/138/ЕО. Показателят е разделен на под-компоненти:

- резерв за равнение (при основен капитал в котирувани акции) – отчита се само когато основният капитал на дружеството е в котирувани акции;
- резерв за равнение (при основен капитал в некотирувани акции) – отчита се само когато основният капитал на дружеството е в некотирувани акции;
- резерв за равнение (при основен капитал в други форми на собственост) – отчита се само когато основният капитал на дружеството е в други форми на собственост.

Преоценките на активи, които не се държат за договори, обвързани с индекси или с дялове на инвестиционен фонд, и които засягат акционерите на застрахователното дружество, се отчитат

в капитала. Преоценките на активи, държани за договори, обвързани с индекси или с дялове на инвестиционен фонд, и засягащи притежателите на полиците, се отразяват в техническите резерви по животозастраховане.

15. Депозитни гаранции във връзка с презастрахователна дейност

В пасива на дружеството-цедент се отчитат депозирани или удържани от други застрахователни дружества суми по договори за презастраховане. Тези суми не могат да бъдат увеличавани или намалявани с други суми, дължими от презастрахователи. Когато дружеството е получило като депозит ценни книжа, които са били прехвърлени в негова собственост, този показател включва сумата, дължима от цедента във връзка с депозита.

16. Репо-сделки

Репо-сделка е сделка, при която има покупка на ценни книжа при споразумение купувачът да продаде ценните книжа на първоначалния продавач на бъдеща дата по определена цена. Репо-сделките по принцип са краткосрочни инструменти и са свързани с управлението на краткосрочната ликвидност. В показателя се включват получените парични средства от отчетните единици по споразумения с твърд ангажимент за обратно изкупуване, които са обезпечени с ценни книжа. Включват се и: а) суми, получени срещу ценни книжа, прехвърлени временно на трето лице под формата на отдадени на кредит ценни книжа срещу парично обезпечение (*securities lending against cash collateral*) и б) суми, получени срещу ценни книжа, прехвърлени временно на трето лице под формата на споразумение за продажба/обратно изкупуване (*sale/buy-back agreement*). Репо-сделки само с опция за обратно изкупуване не се отчитат като „Репо-сделки”. Тези сделки се третираат като окончателна продажба на ценни книжа, а опцията се отчита като дериват.

17. Кредити

Обхващат задълженията на застрахователните дружества по заети парични суми от техни кредитори срещу плащане на лихва, включително подчинен срочен дълг с кредитен характер.

18. Издадени дългови ценни книжа

Включват задължения по издадени от дружеството търгуеми дългови ценни книжа. Това са свободно прехвърляеми ценни книжа, които не гарантират на притежателя им права на собственост върху емитента и обикновено се търгуват на вторичен пазар. Отчитат се общо за резиденти и нерезиденти, без допълнително секторно и валутно разпределение – стойностите, подадени във форма „Секторен тримесечен баланс – справедлива стойност и първоначален

матуритет“ следва да се равняват с агрегираните стойности, за съответните дългови инструменти, изчислени от БНБ на база информацията, подадена във *Форма DR. Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл* (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр. Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)) към края на съответното тримесечие.

19. Застрахователни технически резерви

Размерът на техническите резерви се изчислява въз основа на стойността на задълженията, поети от застрахователя или презастрахователя, които се очаква да бъдат изпълнени в бъдеще по влезли в сила застрахователни или презастрахователни договори, разходите, свързани с изпълнението на тези задължения, както и стойността на възможно неблагоприятно отклонение от това очакване. Техническите резерви са разделени в следните две под-категории:

19.1. Резерви по общо застраховане

Представява brutният размер на капитала, който застрахователното дружество притежава с оглед на удовлетворяването на бъдещи претенции за застрахователно обезщетение от титулярите на общозастрахователни полици. Техническите резерви по общо застраховане са разпределени според вида дейност, които са детайлно описани в отчетна форма „Географско разпределение – избрани активи и пасиви по справедлива стойност“.

19.2. Резерви по животозастраховане

Представява brutният размер на капитала, който застрахователното дружество притежава с оглед на удовлетворяването на бъдещи претенции за застрахователно обезщетение от титулярите на животозастрахователни полици. Техническите резерви по животозастраховане се разпределят в следните под-категории:

19.2.1. Резерви по животозастраховане, необвързани с индекс и с дялове в инвестиционен фонд

19.2.2. Резерви по застраховка "Живот", обвързани с индекс и с дялове в инвестиционен фонд - бъдещите претенции на титуляря на полицата по обвързан с дялови единици в инвестиционен фонд договор зависят от доходността на групата активи, в които са инвестирани средствата на титуляря на полицата.

20. Задължения по застрахователни операции

Отчитат се задълженията на дружествата по преки застрахователни и по презастрахователни операции.

21. Други пасиви

Показателят *Други пасиви* включва под-показателите финансови деривати и други финансови активи, неклассифицирани в останалите позиции на баланса.

В позицията *Финансови деривати* се записва брутната отрицателна пазарна стойност на всички балансово отчитани деривати, притежавани от институцията. Не се допуска нетиране на положителна с отрицателна пазарна стойност.

В този под-показател *Други финансови пасиви* е остатъчна категория в пасива на баланса, дефиниран като финансови пасиви, неключени другаде с изключение на дериватите. Под-показателят се използва за балансираща позиция на актива с пасива, когато сумата на общо активите е по-голяма от сумата на общо пасивите в баланса. Тук се отнасят суми, дължими от отчетните единици по дейности, несвързани с основната им дейност, задълженията към бюджета и социалното осигуряване, приходите за бъдещи периоди, пасиви, които не са класифицирани другаде и др.

III. Отчетна форма „Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет“

Отчетната форма представя информация за показатели „Депозити“ и „Кредити“ от актива на баланса, оценени по справедлива стойност, с разпределение по резидентност, остатъчен матуритет и валута, с тримесечна честота. По отношение на инструменталните категории важат обхвата и отчетните правила в указания към отчетна форма „Секторен тримесечен баланс“. *Безсрочните депозити* се посочват отделно в рамките на депозитите с остатъчен матуритет до 1 година.

IV. Отчетна форма „Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет“

Отчетната форма представя информация за показател „Кредити“ от актива на баланса, представени по номинална стойност, с разпределение по резидентност, първоначален матуритет и валута, с тримесечна честота. Номиналната стойност на кредита представлява главницата преди изваждане на провизиите, без начислените лихви и без да са взети предвид таксите.

V. Отчетна форма „Географско разпределение – избрани активи и пасиви по справедлива стойност“

Отчетната форма представя информация за избрани активи и пасиви на ЗД към нерезидентния сектор с детайлно географско разпределение по държави, с тримесечна честота. Важат следните отчетни правила и особености:

- всички инструменти, включени в отчетната форма, се посочват по справедлива стойност, в изключение на депозитите в актива, които се отчитат и по номинална стойност;
- за показател „Други капиталови инструменти“ се отчита и следното секторно разпределение: Парично-финансови институции (ПФИ), Държавно управление; Нефинансови предприятия, Други финансови посредници и спомагатели (с изкл. на Застрахователни дружества (ЗД) и Пенсионни фондове (ПФ)), Застрахователни дружества и Пенсионни фондове.
- нерезидентният сектор се отчита с детайлно разпределение по държави принадлежащи на: Еврозоната; ЕС, извън еврозоната и Други държави и международни организации;
- отношенията с *Европейската инвестиционна банка, Европейския стабилизационен механизъм и Европейският фонд за финансова стабилност (EFSF)* се посочват отделно, не принадлежащи към конкретна държава или сектор;
- при определяне територията на държавите следва да се имат предвид граничните случаи, посочени в *Приложение 1 към Секторния класификатор на институционалните единици*;
- БНБ поддържа актуални списъци на институциите на Европейския съюз, на международните организации и на офшорните зони, които предоставя регулярно на отчетните единици;
- за показател „Застрахователни технически резерви“, като част от „Резерви по общо застраховане, без резервите по активно презастраховане“, се прилага следното допълнително инструментално разпределение според вида дейност:
 - *Застраховане във връзка с медицински разходи* – застрахователни задължения във връзка с медицински разходи, при които техническата база за извършването на основната дейност е различна от тази при животозастраховането и които са различни от задълженията, включени във вида дейност по *Застраховане във връзка с обезщетение на работниците*;
 - *Застраховане във връзка със защита на доходите* – застрахователни задължения във връзка със защита на доходите, при които техническата база за извършването на основната дейност е различна от тази при животозастраховането и които са

различни от задълженията, включени във вида дейност по *Застраховане във връзка с обезщетение на работниците*;

- *Застраховане във връзка с обезщетение на работниците* – здравни застрахователни задължения, които са свързани с трудова злополука, трудови травми и професионални болести и при които техническата база за извършване на основната дейност е различна от тази при животозастраховането;
- *Застраховане на гражданска отговорност във връзка с моторни превозни средства* – застрахователни задължения, които покриват цялата отговорност, която възниква от използването на моторни превозни средства по суша (включително отговорност на превозвача);
- *Друго застраховане във връзка с моторни превозни средства* – застрахователни задължения, които обхващат всички щети или погиване на сухопътни превозни средства (включително железопътен подвижен състав);
- *Морско, авиационно и транспортно застраховане* – застрахователни задължения, които обхващат всички щети или погиване на морски, езерни, речни и канални плавателни съдове, въздухоплавателни средства, както и щети или погиване на транзитно преминаващи стоки или багажи, независимо от вида на транспорта. Застрахователни задължения, които обхващат отговорността, възникваща от използването на въздухоплавателни средства, кораби, плавателни съдове или лодки по море, езеро, река или канал (включително отговорността на превозвача);
- *Имуществено застраховане срещу пожар и други бедствия* – застрахователни задължения, които обхващат всички щети или погиване на имущество, различни от включените във видовете дейности по *Други видове застраховане във връзка с моторни превозни средства* и *Морско, авиационно и транспортно застраховане*, вследствие на пожар, експлозия, природни бедствия, в това число бури, градушки или слана, ядрена енергия, движение на земни маси, както и при всяко друго събитие, като например кражба;
- *Застраховане във връзка с обща гражданска отговорност* – застрахователни задължения, които обхващат всяка отговорност, различна от посочените във видовете дейности по *Застраховане на гражданска отговорност във връзка с моторни превозни средства* и *Морско, авиационно и транспортно застраховане*;
- *Кредитно и гаранционно застраховане* – застрахователни задължения, които обхващат неплатежоспособност, експортно кредитиране, кредитиране на вноски, ипотeki, земеделско кредитиране и пряко и косвено поръчителство;

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества

- *Застраховане във връзка с правни разноски* – застрахователни задължения, които обхващат правни разноски и съдебни разходи;
- *Оказване на помощ* – застрахователни задължения, които обхващат оказването на помощ на лица, които са изпаднали в затруднения по време на пътуване, когато са далече от дома си или от мястото си на обичайно пребиваване;
- *Застраховане срещу разни финансови загуби* – застрахователни задължения, които обхващат рискове, свързани със заетостта, недостатъчен доход, лоши метеорологични условия, пропуснати ползи, продължителни общи разходи, непредвидени търговски разходи, загуба на пазарна стойност, загуба на наем или доход, косвени търговски загуби, различни от посочените по-горе, други (нетърговски) финансови загуби, както и всеки друг риск при общото застраховане, необхванат от останалите видове дейности.

Съответствие между класовете застраховки по раздел II от приложение № 1 (общо застраховане) от Кодекс за застраховането и вида дейност съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2015/35 на Комисията от 10 октомври 2014 за допълнение на Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II)

Таблица 1

Класове общо застраховане	Вид дейност
1. Злополука (включително трудова злополука и професионални заболявания)	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане във връзка с медицински разходи; • Застраховане във връзка със защита на доходите; • Застраховане във връзка с обезщетение на работниците
2. Заболяване	
3. Сухопътни превозни средства (без релсови превозни средства)	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане на гражданска отговорност във връзка с моторни превозни средства
4. Релсови превозни средства	
5. Летателни апарати	<ul style="list-style-type: none"> • Морско, авиационно и транспортно застраховане
6. Плавателни съдове (морски, езерни, речни и плавателни по канали съдове)	
7. Товари по време на превоз (включително стоки, багажи и др.)	
8. Пожар и природни бедствия	<ul style="list-style-type: none"> • Имуществено застраховане срещу пожар и други бедствия
9. Други вреди на имущество	
10. Гражданска отговорност, свързана с	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане във връзка с обща гражданска отговорност

*Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация
за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества*

притежаването и използването на моторно превозно средство	
11. Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	<ul style="list-style-type: none"> • Морско, авиационно и транспортно застраховане
12. Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове (морски, езерни, речни и плавателни по канали съдове)	
13. Обща гражданска отговорност	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане във връзка с обща гражданска отговорност
14. Кредити	<ul style="list-style-type: none"> • Кредитно и гаранционно застраховане
15. Гаранции	
16. Разни финансови загуби	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане срещу разни финансови загуби
17. Правни разноси	<ul style="list-style-type: none"> • Застраховане във връзка с правни разноси
18. Помощ при пътуване (Асистанс):	<ul style="list-style-type: none"> • Оказване на помощ

VI. Отчетна форма „Премии, претенции и разходи“

Отчетната форма представя информация за показателите *брутни начислени (записани) премии, възникнали претенции и разходи за придобиване*, по резидентност и с географско разпределение, с годишна честота.

1. Брутни начислени (записани) премии

Начислените брутни премии, които обхващат всички дължими по застрахователни договори суми през отчетния период, а не за целия период на застраховката, независимо от това, че тези суми може да се отнасят изцяло или отчасти за следващия период.

2. Възникнали претенции

Сумата от изплатените през отчетния период претенции и провизията за претенции за същия, минус провизията за претенции за предходния отчетен период. Възникналите претенции представляват сбора от изплатените претенции и промяната в резерва за претенции през финансовата година във връзка със застрахователни договори. Тук не се включват разходите за управление на претенции.

3. Разходи за придобиване

Разходи за придобиване, платени от застрахователните дружества на други субекти, за да продават те продуктите им. Показателят включва направените разходи за придобиване, в т.ч.

разходи за подновяване, които могат да бъдат определени на равнище отделен застрахователен договор и са били направени, защото предприятието е издало съответния договор. Това са разходи за комисиони, разходи за продажба, подписване и започване на издаден застрахователен договор. Тук се включват промените в отсрочените разходи по придобиването.

VII. Отчетни форми “Прекласификации”

Отчетните форми предоставят детайлна информация за измененията, които не са вследствие на финансови трансакции, а се дължат на корпоративно реструктуриране, прекласификации на насрещната страна по сделката или на финансови активи и пасиви, коригиране на грешки, въвеждане на нови статистически стандарти или дефиниции и други. Формите се предоставят от ЗД с тримесечна честота, както следва:

- нетното увеличение на даден показател вследствие на прекласификация се записва със знак (+), а нетното намаление – със знак (-).

Прекласификации се подават в следните отчетни форми:

- Секторен тримесечен баланс - справедлива стойност и първоначален матуритет (IC_Q_Stocks_FV_R);
- Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет (IC_Q_Dep_Loans_FV-RM_R);
- Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет (IC_Q_Memo_Loans_OA_R);
- Географско разпределение - избрани активи и пасиви по справедлива стойност (IC_Q_Country_FV_R);

По отношение на инструменталните категории важат изискванията за обхвата и отчетните правила, посочени в указанията към съответната отчетна форма.

Прекласификации могат да възникнат в резултат на:

1. **Промяна в секторната класификация или резидентността на клиент** – настъпва, когато клиент на отчетната единица промени секторната си принадлежност или резидентността си, например:
 - промяна в резидентността на клиент, в следствие на присъединяване/напускане на държавата, в която той е резидент към Европейския съюз или еврозоната – такива случаи също пораждат необходимост от докладване на прекласификации, считано с

данните за отчетния период, в който е осъществено присъединяването/напускането на държавата.

2. **Промяна в отчитането на даден актив или пасив, вследствие на отстраняване на грешки, възникнали в предходни отчетни периоди** – може да доведе до нарастване/намаление на салдата по определени сектори/показатели в текущия отчетен период, които не са вследствие на финансови трансакции. Такива грешки могат да се установят от страна на БНБ или от самата отчетна единица при подготвянето на данните за паричната статистика.
 - В случай на установени значими грешки, отчетните единици следва да докладват на БНБ ревизирани данни за целия засегнат период или за минимум 5 (пет) тримесечни отчетни периода назад, когато е засегнат период по-голям от 1 година.
 - Когато след откриването на грешката се направи пълна ревизия на всички засегнати периоди и показатели, прекласификации не се докладват.
 - Когато отчетната единица разполага с данни за размера на грешката за минали периоди, но не и за целия засегнат период, ревизирани данни се предоставят само след съгласуване с БНБ. В този случай прекласификация се докладва за първия период, в който е отстранена грешката.
3. **Промяна в инструментална категория вследствие на законодателни промени или промени в отчетните правила** – може да доведе до създаване на нови показатели или промяна в третирането на съществуващи такива.
4. **Промени в структурата на отчетни единици (сливания, поглъщания, разделяния)** – бизнес комбинациите, свързани с прехвърлянето на финансови активи и пасиви от една институционална единица към друга, в резултат на структурни промени (сливания/придобивания/разделяния), което съвпада във времето със заличаването на една от тях (или и на двете) и/или със създаването на нова несъществуваща досега институционална единица, следва да бъдат отразени с подаване на съответни прекласификации.
 - В случаите на сливания или придобивания, когато отчетна единица придобие друга институция (независимо дали тя е част от сектор „Застрахователни дружества“ или е извън него), във формите за прекласификациите, докладвани от придобиващата институция, следва да се отчетат брутно всички активи и пасиви на вливащата се институция със знак (+), нетирани със всички взаимоотношения между сливащите се институции към датата на събитието. Междувременно, ако вливащата се институция е

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества

част от сектор „Застрахователни дружества“, тя следва да подаде заключителния си баланс като прекласификации със знак (-).

- Случаите на разделяне следва да се третираят аналогично.

Особености и изключения

Не са прекласификации, а са финансови трансакции:

- замяна на вземане по кредити с вземания по ценни книжа – замяната винаги се счита за финансова трансакция;
- поемането на дълг от правителството в случаите, когато последното замества дадено предприятие като дебитор по кредит, отпуснат от отчетна единица;
- опрощаването на дълг;
- промяната в инструменталната категория, матуритета, валутата или други условия на предоставен депозит или получен кредит, когато тази промяна не е вследствие на допусната грешка или промяна в методологията на отчитане, а в следствие например на предоговаряне;
- рефинансирането на кредит;
- конвертирането на дългови ценни книжа в акции;
- създаването на ново застрахователно или презастрахователно дружество

VIII. Отчетни форми “Отписвания”

Отчетните форми предоставят детайлна информация за измененията в стойността на кредитите, които не са в резултат на реална трансакция (погашение) или прекласификация. Отписване на кредит е прекратяване на балансовото му отчитане, когато кредитът се счита за актив без стойност. Формите се предоставят от ЗД с тримесечна честота, като се докладват всички отписвания на кредити срещу начислени провизии, извършени през отчетния период със знак (-).

Отписвания се подават в следните отчетни форми:

- Кредити по справедлива стойност и първоначален матуритет (IC_Q_Stocks_FV_W_W);
- Депозити и кредити по справедлива стойност и остатъчен матуритет (IC_Q_Dep_Loans_FV-RM_W_W);
- Кредити по номинална стойност и първоначален матуритет (IC_Q_Мемо_Loans_OA_W);

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на БНБ на информация за статистика на застрахователните и презастрахователните дружества

- Географско разпределение - избрани активи и пасиви по справедлива стойност (IC_Q_Country_FV_W_W).

Включват се и отписванията, извършени в момента на трансфера на кредита, при продажба или секюритизация. При замяна на лоши кредити с ценни книжа, когато размерът на ценните книжа е по-малък от размера на кредитното вземане или в случай, че размера на обезпечението е по-малък от размера на кредита, разликата се отчита като отписване.